

Esiodo
Le opere e i giorni
a cura di **Emilio Piccolo**

Classici Latini e Greci
Senecio

Classici Latini e Greci

Senecio

emiliopiccolo@mclink.it

Napoli, 2009

La manipolazione e/o la riproduzione (totale o parziale) e/o la diffusione telematica di quest'opera sono consentite a singoli o comunque a soggetti non costituiti come imprese di carattere editoriale, cinematografico o radio-televisivo.

Esiodo
Le opere e i giorni

a cura di Emilio Piccolo

Classici Latini e Greci
Senecio

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Μοῦσαι Πιερίηθεν ἀοιδῆσι κλείουσαι,
δεῦτε Δί' ἐνέπετε, σφέτερον πατέρ' ὑμνείουσαι.
ὄν τε διὰ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἀφατοὶ τε φατοὶ τε,
ῥητοὶ τ' ἄρρητοὶ τε Διὸς μέγαλοιο ἔκητι.
ῥέα μὲν γὰρ βριάει, ῥέα δὲ βριάοντα χαλέπτει,
ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει καὶ ἄδηλον ἀέξει,
ῥεῖα δέ τ' ἰθύνει σκολιὸν καὶ ἀγήνορα κάρφει
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δῶματα ναίει.
κλυθὶ ἰδὼν αἴων τε, δίκη δ' ἴθυνε θέμιστας
τύνη· ἐγὼ δέ κε Πέρση ἐτήτυμα μυθησαίμην.
Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην Ἐρίδων γένος, ἀλλ' ἐπὶ γαῖαν
εἰσὶ δύω· τὴν μὲν κεν ἐπαινῆσαι νοήσας,
ἧ δ' ἐπιμωμητὴ· διὰ δ' ἄνδιχα θυμὸν ἔχουσιν.
ἧ μὲν γὰρ πόλεμόν τε κακὸν καὶ δῆριν ὀφέλλει,
σχετλίη· οὐ τις τὴν γε φιλεῖ βροτός, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης
ἀθανάτων βουλήσιν Ἔριν τιμῶσι βαρεῖαν.
τὴν δ' ἑτέραν προτέραν μὲν ἐγείνατο Νυξ ἔρεβεννή,
θῆκε δέ μιν Κρονίδης ὑψίζυγος, αἰθέρι ναίων,
γαίης [τ'] ἐν ῥίζησι καὶ ἀνδράσι πολλὸν ἀμείνω·
ἧ τε καὶ ἀπάλαμόν περ ὁμῶς ἐπὶ ἔργον ἐγείρει·
εἰς ἕτερον γὰρ τίς τε ἴδεν ἔργοιο χατίζων
πλούσιον, ὃς σπεύδει μὲν ἀρόμεναι ἠδὲ φυτεύειν
οἶκόν τ' εὖ θέσθαι· ζηλοῖ δέ τε γείτονα γείτων
εἰς ἄφενος σπεύδοντ'· ἀγαθὴ δ' Ἔρις ἦδε βροτοῖσιν.
καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει καὶ τέκτονι τέκτων,
καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονεῖ καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ.

ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα τεῶν ἐνικάτθεο θυμῶ,
 μηδὲ σ' Ἔρις κακόχαρτος ἀπ' ἔργου θυμὸν ἐρύκοι
 νείκε' ὀπιπεύοντ' ἀγορῆς ἐπακουὸν ἔοντα.
 ὦρην γάρ τ' ὀλίγη πέλεται νεικέων τ' ἀγορέων τε
 ὦτινι μὴ βίος ἔνδον ἐπηετανὸς κατάκειται
 ὠραῖος, τὸν γαῖα φέρει, Δημήτερος ἀκτῆν.
 τοῦ κε κορεσσάμενος νείκεα καὶ δῆριν ὀφέλλοις
 κτήμασ' ἐπ' ἀλλοτρίοις, σοὶ δ' οὐκέτι δεύτερον ἔσται
 ὦδ' ἔρδειν· ἀλλ' αὖθι διακρινώμεθα νεῖκος
 ἰθείησι δίκης, αἱ τ' ἐκ Διὸς εἰσὶν ἄρισταί.
 ἤδη μὲν γὰρ κληρὸν ἔδασσάμεθ', ἄλλα τε πολλὰ
 ἀρπάζων ἐφόρεις μέγα κυδαίνων βασιλῆας
 δωροφάγους, οἱ τήνδε δίκην ἐθέλουσι δικάσαι.
 νήπιοι, οὐδὲ ἴσασιν ὅσῳ πλέον ἤμισυ παντὸς
 οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ.
 Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισιν.
 ῥηιδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἡματι ἐργάσσαιο,
 ὥστε σε κείς ἐνιαυτὸν ἔχειν καὶ ἀεργὸν ἔοντα·
 αἴψα κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καταθεῖο,
 ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν.
 ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυσσε χολωσάμενος φρεσὶ ἦσιν,
 ὅττι μιν ἐξαπάτησε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης·
 τοῦνεκ' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ,
 κρύψε δὲ πῦρ· τὸ μὲν αὖτις εὐς παῖς Ἴαπετοῖο
 ἔκλεψ' ἀνθρώποισι Διὸς παρὰ μητιόεντος
 ἐν κοίλῳ νάρθηκι, λαθὼν Δία τερπικέραυνον.
 τὸν δὲ χολωσάμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
 “Ἴαπετιονίδη, πάντων πέρι μήδεα εἰδῶς,
 χαίρεις πῦρ κλέψας καὶ ἐμὰς φρένας ἠπεροπεύσας,
 σοὶ τ' αὐτῶν μέγα πῆμα καὶ ἀνδράσιν ἔσσομένοισιν.
 τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακόν, ὃ κεν ἅπαντες
 τέρπωνται κατὰ θυμὸν ἔδον κακὸν ἀμφαγαπῶντες.”
 Ὡς ἔφατ', ἐκ δ' ἐγέλασσε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
 Ἥφαιστον δ' ἐκέλευσε περικλυτὸν ὅττι τάχιστα
 γαῖαν ὕδει φύρειν, ἐν δ' ἀνθρώπου θέμεν αὐδὴν
 καὶ σθένος, ἀθανάτης δὲ θεῆς εἰς ὧπα εἰσκειν
 παρθενικῆς καλὸν εἶδος ἐπήρατον· αὐτὰρ Ἀθήνην
 ἔργα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἴστον ὑφαίνειν·
 καὶ χάριν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χρυσέην Ἀφροδίτην

καὶ πόθον ἀργαλέον καὶ γυιοβόρους μελεδῶνας·
ἐν δὲ θέμεν κύνεόν τε νόον καὶ ἐπὶ κλοπον ἦθος
Ἑρμείην ἦνωγε, διάκτορον Ἀργεῖφόντην.

᾿Ως ἔφαθ', οἳ δ' ἐπίθοντο Διὶ Κρονίωνι ἄνακτι ...

[αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πλάσσε κλυτὸς Ἀμφιγυήεις
παρθένω αἰδοίη ἴκελον Κρονίδεω διὰ βουλάς·
ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
ἀμφὶ δὲ οἱ Χάριτές τε θεαὶ καὶ πότνια Πειθῶ
ὄρμους χρυσεῖους ἔθεσαν χροῖ· ἀμφὶ δὲ τήν γε
᾿Ωραι καλλίκομοι στέφον ἄνθεσι εἰαρινοῖσιν·
πάντα δὲ οἱ χροῖ κόσμον ἐφήρμοσε Παλλὰς Ἀθήνη·]
ἐν δ' ἄρα οἱ στήθεσσι διάκτορος Ἀργεῖφόντης
ψεύδεά θ' αἰμυλίους τε λόγους καὶ ἐπὶ κλοπον ἦθος
τεῦξε Διὸς βουλῆσι βαρυκτύπου· ἐν δ' ἄρα φωνήν

θῆκε θεῶν κῆρυξ, ὀνόμηγε δὲ τήνδε γυναικα
Πανδώρην, ὅτι πάντες Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
δῶρον ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφηστῆσιν.
αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπὺν ἀμήχανον ἐξετέλεσσαν,
εἰς Ἐπιμηθέα πέμπε πατῆρ κλυτὸν Ἀργεῖφόντην
δῶρον ἄγοντα, θεῶν ταχὺν ἄγγελον· οὐδ' Ἐπιμηθεὺς
ἐφράσαθ' ὥς οἱ ἔειπε Προμηθεὺς μή ποτε δῶρον
δέξασθαι παρ Ζηνοῦς Ὀλυμπίου, ἀλλ' ἀποπέμπειν
ἐξοπίσω, μή πού τι κακὸν θνητοῖσι γένηται·
αὐτὰρ ὁ δεξάμενος, ὅτε δὴ κακὸν εἶχ', ἐνόησε.

Πρὶν μὲν γὰρ ζῶεσκον ἐπὶ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων
νόσφιν ἄτερ τε κακῶν καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο
νούσων τ' ἀργαλέων, αἱ τ' ἀνδράσι κῆρας ἔδωκαν.

[αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγερᾶσκουσιν.]
ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεσσι πίθου μέγα πῶμ' ἀφελοῦσα
ἐσκέδασ', ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.
μόυνη δ' αὐτόθι Ἑλπίς ἐν ἀρρήκτοισι δόμοισιν
ἐνδον ἔμεινε πίθου ὑπὸ χεῖλεσιν οὐδὲ θύραζε
ἐξέπη· πρόσθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο
[αἰγιόχου βουλῆσι Διὸς νεφεληγερέταο].

ἄλλα δὲ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάληται·
πλείη μὲν γὰρ γασίᾳ κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα·
νοῦσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρη, αἱ δ' ἐπὶ νυκτὶ
αὐτόματοι φοιτῶσι κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι
σιγῆ, ἐπεὶ φωνὴν ἐξείλετο μητίετα Ζεὺς.

οὕτως οὐ τί πη ἔστι Διὸς νόον ἐξαλέασθαι.
 Εἶ δ' ἐθέλεις, ἕτερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφώσω
 εἴ καὶ ἐπισταμένως· σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν
 [ῶς ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώποι].
 Χρύσειον μὲν πρῶτιστα γένος μερόπων ἀνθρώπων
 ἀθάνατοι ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
 οἳ μὲν ἐπὶ Κρόνου ἦσαν, ὅτ' οὐρανῶ ἐμβασίλευεν·
 ὥστε θεοὶ δ' ἔζων ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
 νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ ὀζύος, οὐδέ τι δειλὸν
 γῆρας ἐπῆν, αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι
 τέρποντ' ἐν θαλίῃσι, κακῶν ἔκτοσθεν ἀπάντων·
 θνητῶν δ' ὥσθ' ὑπὸν δεδμημένοι· ἐσθλά δὲ πάντα
 τοῖσιν ἔην· καρπὸν δ' ἔφερε ζεῖδωρος ἄρουρα
 αὐτομάτη πολλόν τε καὶ ἄφθονον· οἳ δ' ἐθελήμοι
 ἦσυχαι ἔργ' ἐνέμοντο σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν.
 αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψε,
 τοὶ μὲν δαίμονες ἀγνοὶ ἐπιχθόνιοι τελέθουσιν
 ἐσθλοὶ, ἀλεξίκακοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων,
 [οἳ ῥα φυλάσσουσιν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα
 ἡέρα ἐσάμενοι πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,]
 πλουτοδόται· καὶ τοῦτο γέρας βασιλήιον ἔσχον.
 Δεύτερον αὖτε γένος πολὺ χειρότερον μετόπισθεν
 ἀργύρεον ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
 χρυσέω οὔτε φυῆν ἐναλίγκιον οὔτε νόημα·
 ἀλλ' ἑκατὸν μὲν παῖς ἔτα παρὰ μητέρι κεδνῆ
 ἐτρέφετ' ἀτάλλων, μέγα νήπιος, ὧ ἐνὶ οἴκῳ·
 ἀλλ' ὅτ' ἄρ' ἠβήσαι τε καὶ ἠβης μέτρον ἴκοιτο,
 παυρίδιον ζώεσκον ἐπὶ χρόνον, ἄλγε' ἔχοντες
 ἀφραδίης· ὕβριν γὰρ ἀτάσθαλον οὐκ ἐδύναντο
 ἀλλήλων ἀπέχειν, οὐδ' ἀθανάτους θεραπεύειν
 ἤθελον οὐδ' ἔρδειν μακάρων ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς,
 ἢ θέμις ἀνθρώποις κατὰ ἦθεα. τοὺς μὲν ἔπειτα
 Ζεὺς Κρονίδης ἐκρυσσε χολούμενος, οὐνεκα τιμᾶς
 οὐκ ἐδίδον μακάρεσσι θεοῖς οἳ Ὀλυμπον ἔχουσιν.
 αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψε,
 τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι μάκαρες θνητοὶ καλέονται,
 δεῦτεροι, ἀλλ' ἔμπησ τιμῆ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ.
 Ζεὺς δὲ πατήρ τρίτον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων
 χάλκειον ποίησ', οὐκ ἀργυρέω οὐδὲν ὁμοῖον,

ἐκ μελιᾶν, δεινόν τε καὶ ὄβριμον· οἷσιν Ἄρης
ἔργ' ἔμελε στονόεντα καὶ ὕβριες, οὐδέ τι σῆτον
ἦσθιον, ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχον κρατερόφρονα θυμόν.
[ἄπλαστοι· μεγάλη δὲ βίη καὶ χεῖρες ἄπατοι
ἔξ ὤμων ἐπέφुकον ἐπὶ στιβαροῖσι μέλεσσι.]
τῶν δ' ἦν χάλκεα μὲν τεύχεα, χάλκεοι δὲ τε οἴκοι,
χαλκῶ δ' εἰργάζοντο· μέλας δ' οὐκ ἔσκε σιδήρης.
καὶ τοὶ μὲν χεῖρεσσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμέντες
βῆσαν ἐς εὐρώεντα δόμον κρουεροῦ Αἴδαο,
νώνυμοι· θάνατος δὲ καὶ ἐκπάγλους περ ἔοντας
εἶλε μέλας, λαμπρὸν δ' ἔλιπον φάος ἡλείοιο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν,
αὐτίς ἔτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
Ζεὺς Κρονίδης ποίησε, δικαιότερον καὶ ἄρειον,
ἀνδρῶν ἠρώων θεῖον γένος, οἷ καλέονται
ἡμίθεοι, προτέρῃ γενεῇ κατ' ἀπείρονα γαῖαν.
καὶ τοὺς μὲν πόλεμός τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνῆ
τοὺς μὲν ὑφ' ἑπταπύλῳ Θήβῃ, Καδμηίδι γαίῃ,
ὤλεσε μαρναμένους μῆλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο,
τοὺς δὲ καὶ ἐν νήεσσιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης
ἐς Τροίην ἀγαγὼν Ἑλένης ἕνεκ' ἠηκόμοιο.
[ἐνθ' ἦ τοι τοὺς μὲν θανάτου τέλος ἀμφεκάλυψε]
τοῖς δὲ δίχ' ἀνθρώπων βίοτον καὶ ἦθε' ὀπάσσας
Ζεὺς Κρονίδης κατένασσε πατὴρ ἐς πείρατα γαίης.
καὶ τοὶ μὲν ναίουσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
ἐν μακάρων νήσοισι παρ' Ὀκεανὸν βαθυδίνην,
ὄλβιοι ἦρωες, τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν
τρὶς ἔτεος θάλλοντα φέρει ζεῖδωρος ἄρουρα.
Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφελλον ἐγὼ πέμπτοισι μετεῖναι
ἀνδράσιν, ἀλλ' ἦ πρόσθε θανεῖν ἢ ἔπειτα γενέσθαι.
νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον· οὐδέ ποτ' ἦμαρ
παύσονται καμάτου καὶ οἰζύος οὐδέ τι νύκτωρ
φθειρόμενοι· χαλεπὰς δὲ θεοὶ δώσουσι μερίμνας.
ἀλλ' ἔμπης καὶ τοῖσι μεμείξεται ἐσθλὰ κακοῖσιν.
Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τοῦτο γένος μερόπων ἀνθρώπων,
εὐτ' ἂν γεινόμενοι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν.
οὐδέ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίος οὐδέ τι παῖδες
οὐδέ ξείνος ξεινοδόκῳ καὶ ἐταῖρος ἐταίρῳ,
οὐδέ κασίγνητος φίλος ἔσσεται, ὡς τὸ πάρος περ.

αἴψα δὲ γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας·
 μέμπονται δ' ἄρα τοὺς χαλεποῖς βάζοντες ἔπεσσι,
 σχέτλιοι, οὐδὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες· οὐδέ κεν οἷ γε
 γηράντεσσι τοκεῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν·
 [χειροδίκαί· ἕτερος δ' ἑτέρου πόλιν ἐξαλαπάξει·]
 οὐδέ τις εὐόρκου χάρις ἔσσεται οὐδὲ δικαίου
 οὐδ' ἀγαθοῦ, μᾶλλον δὲ κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβριν
 ἀνέρα τιμήσουσι· δίκη δ' ἐν χερσὶ· καὶ αἰδῶς
 οὐκ ἔσται, βλάψει δ' ὁ κακὸς τὸν ἀρείονα φῶτα
 μῦθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ἐπὶ δ' ὄρκον ὁμεῖται.
 ζῆλος δ' ἀνθρώποισιν οἰζυροῖσιν ἅπασι
 δυσκέλαδος κακόχαρτος ὁμαρτήσει στυγερώπως,
 καὶ τότε δὴ πρὸς Ὀλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυσοδείης
 λευκοῖσιν φάρεσσι καλυψαμένω χροῶ καλὸν
 ἀθανάτων μετὰ φύλον ἴτον προλιπόντ' ἀνθρώπους
 Αἰδῶς καὶ Νέμεσις· τὰ δὲ λείπεται ἄλγεα λυγρὰ
 θνητοῖς ἀνθρώποισι· κακοῦ δ' οὐκ ἔσσεται ἀλκή.
 Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦσιν ἐρέω φρονέουσι καὶ αὐτοῖς·
 ὧδ' ἴρηξ προσέειπεν ἀηδόνα ποικιλόδειρον
 ὕψι μάλ' ἐν νεφέεσσι φέρων ὀνύχεσσι μεμαρπῶς·
 ἦ δ' ἔλεόν, γναμπτοῖσι πεπαρμένη ἀμφ' ὀνύχεσσι,
 μύρετο· τὴν ὄ γ' ἐπικρατέως πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 "δαίμονιη, τί λέληκας; ἔχει νῦ σε πολλὸν ἀρείων·
 τῆ δ' εἷς ἢ σ' ἂν ἐγὼ περ ἄγω καὶ ἀοιδὸν ἐοῦσαν·
 δεῖπνον δ', αἶ κ' ἐθέλω, ποιήσομαι ἠὲ μεθίησω.
 ἄφρων δ', ὅς κ' ἐθέλη πρὸς κρείσσονας ἀντιφερίζειν·
 νίκης τε στέρεται πρὸς τ' αἴσχεσιν ἄλγεα πάσχει."
 ὧς ἔφατ' ὠκυπέτης ἴρηξ, τανυσίπτερος ὄρνις.
 ὦ Πέρση, σὺ δ' ἄκουε δίκης μηδ' ὕβριν ὄφελλε·
 ὕβρις γάρ τε κακὴ δειλῶ βροτῶ, οὐδὲ μὲν ἐσθλὸς
 ῥηιδίως φερέμεν δύναται, βαρύθει δὲ θ' ὑπ' αὐτῆς
 ἐγκύρσας ἄτησιν· ὁδὸς δ' ἐτέρηφι παρελθεῖν
 κρείσσων ἐς τὰ δίκαια· δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει
 ἐς τέλος ἐξελθοῦσα· παθῶν δὲ τε νήπιος ἔγνω.
 αὐτίκα γάρ τρέχει Ὀρκος ἅμα σκολιῆσι δίκησιν·
 τῆς δὲ Δίκης ῥόθος ἐλκομένης ἢ κ' ἄνδρες ἄγωσι
 δωροφάγοι, σκολιῆς δὲ δίκης κρίνωσι θέμιστας·
 ἦ δ' ἔπεται κλαίουσα πόλιν καὶ ἦθεα λαῶν,
 ἠέρα ἔσσαμένη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρουσα,

οἱ τέ μιν ἐξελάσῃσι καὶ οὐκ ἰθεῖαν ἔνειμαν.
οἱ δὲ δίκας ξεινοῖσι καὶ ἐνδήμοισι διδοῦσιν
ἰθείας καὶ μὴ τι παρεκβαίνουσι δικαίου,
τοῖσι τέθηλε πόλις, λαοὶ δ' ἀνθεῦσιν ἐν αὐτῇ·
εἰρήνη δ' ἀνὰ γῆν κουροτρόφος, οὐδέ ποτ' αὐτοῖς
ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεὺς·
οὐδέ ποτ' ἰθυδίκησι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ
οὐδ' ἄτη, θαλίης δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται.
τοῖσι φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον, οὔρεσι δὲ δρυς
ἄκρη μὲν τε φέρει βαλάνους, μέσση δὲ μελίσσας·
εἰροπόκοι δ' ὄιες μαλλοῖς καταβεβρίθασι·
τίκτουσιν δὲ γυναῖκες ἑοικότα τέκνα γονεῦσι·
θάλλουσιν δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές· οὐδ' ἐπὶ νηῶν
νίσονται, καρπὸν δὲ φέρει ζεῖδωρος ἄρουρα.
οἷς δ' ὕβρις τε μέμηλε κακὴ καὶ σχέτλια ἔργα,
τοῖς δὲ δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεὺς.
πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπηύρα,
ὅστις ἀλιτραίνῃ καὶ ἀτάσθαλα μηχανάται.
τοῖσιν δ' οὐρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμόν, ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί·
[οὐδὲ γυναῖκες τίκτουσιν, μινύθουσι δὲ οἶκοι
Ζηνὸς φραδμοσύνησιν Ὀλυμπίου· ἄλλοτε δ' αὔτε]
ἢ τῶν γε στρατὸν εὐρὺν ἀπώλεσεν ἢ ὃ γε τεῖχος
ἢ νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποτείνυται αὐτῶν.
ὦ βασιλῆς, ὑμεῖς δὲ καταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ
τῆνδε δίκην· ἐγγὺς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἐόντες
ἀθάνατοι φράζονται ὅσοι σκολιῆσι δίκησιν
ἀλλήλους τρίβουσι θεῶν ὅπιν οὐκ ἀλέγοντες.
τρὶς γὰρ μύριοι εἰσιν ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
ἀθάνατοι Ζηνὸς φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων,
οἱ ῥα φυλάσσουσιν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα
ἡέρα ἐσάμενοι, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.
ἢ δὲ τε παρθένος ἐστὶ Δίκη, Διὸς ἐκγεγαυῖα,
κυδρὴ τ' αἰδοίῃ τε θεοῖς οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν,
καὶ ῥ' ὀπότ' ἂν τίς μιν βλάβητη σκολιῶς ὀνοτάζων,
αὐτίκα πὰρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονίωνι
γῆρύετ' ἀνθρώπων ἀδίκων νόον, ὄφρ' ἀποτείσῃ
δῆμος ἀτασθαλίας βασιλέων οἱ λυγρὰ νοεῦντες
ἄλλῃ παρκλίνωσι δίκας σκολιῶς ἐνέποντες.

ταῦτα φυλασσόμενοι, βασιλῆς, ἰθύνετε μύθους,
 δωροφάγοι, σκολιέων δὲ δικέων ἐπὶ πάγχυ λάθεσθε.
 οἱ αὐτῶ κακὰ τεύχει ἀνήρ ἄλλω κακὰ τεύχων,
 ἢ δὲ κακὴ βουλή τῶ βουλευσάντι κακίστη.
 πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς καὶ πάντα νοήσας
 καὶ νυ τὰδ', αἶ κ' ἐθέλησ', ἐπιδέρκεται, οὐδὲ ἐ λήθει
 οἴην δὴ καὶ τήνδε δίκην πόλις ἐντὸς ἔεργει.
 νῦν δὴ ἐγὼ μήτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος
 εἶην μήτ' ἐμὸς υἱός, ἐπεὶ κακὸν ἄνδρα δίκαιον
 ἔμμεναι, εἰ μείζω γε δίκην ἀδικώτερος ἔξει.
 ἀλλὰ τά γ' οὐπω ἔολπα τελεῖν Δία μητιόοντα.
 ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα μετὰ φρεσὶ βάλλεο σῆσι
 καὶ νυ δίκης ἐπάκουε, βίης δ' ἐπιλήθεο πάμπαν.
 τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων,
 ἰχθύσι μὲν καὶ θηρσὶ καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς
 ἔσθην ἀλλήλους, ἐπεὶ οὐ δίκη ἐστὶ μετ' αὐτοῖς·
 ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην, ἢ πολλὸν ἀρίστη
 γίνεται· εἰ γὰρ τίς κ' ἐθέλη τὰ δίκαι' ἀγορευῆσαι
 γινώσκων, τῶ μὲν τ' ὄλβον διδοῖ εὐρύοπα Ζεὺς·
 ὃς δὲ κε μαρτυρήσιν ἐκὼν ἐπίορκον ὁμόσσας
 ψεύσεται, ἐν δὲ δίκην βλάψας νήκεστον ἀασθῆ,
 τοῦ δὲ τ' ἄμαυροτέρη γενεὴ μετόπισθε λείπιται·
 ἀνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.
 Σοὶ δ' ἐγὼ ἐσθλὰ νοέων ἐρέω, μέγα νήπιε Πέρση·
 τὴν μὲν τοι κακότητα καὶ ἴλαδὸν ἔστιν ἐλέσθαι
 ῥηιδίως· λείη μὲν ὁδός, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει·
 τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
 ἀθάνατοι· μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐς αὐτὴν
 καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἴκηται,
 ῥηιδίη δὴ ἔπειτα πέλει, χαλεπὴ περ ἑοῦσα.
 Οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς αὐτῶ πάντα νοήσει
 [φρασσάμενος τὰ κ' ἔπειτα καὶ ἐς τέλος ἦσιν ἀμείνω]·
 ἐσθλὸς δ' αὖ κακείνος ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται·
 ὃς δὲ κε μήτ' αὐτῶ νοεῖ μήτ' ἄλλου ἀκούων
 ἐν θυμῶ βάλληται, ὃ δ' αὐτ' ἀχρήσιος ἀνήρ.
 ἀλλὰ σὺ γ' ἡμετέρης μεμνημένος αἰὲν ἐφετμῆς
 ἐργάζεο, Πέρση, δῖον γένος, ὄφρα σε Λιμὸς
 ἐχθαίρη, φιλήη δὲ σ' εὐστέφανος Δημήτηρ
 αἰδοίη, βιότου δὲ τεῖν πιμπλήσι καλίην·

Λιμὸς γάρ τοι πάμπαν ἀεργῶ σύμφορος ἀνδρί·
τῷ δὲ θεοὶ νεμεσῶσι καὶ ἀνέρες ὅς κεν ἀεργὸς
ζῶη, κηφήνεσσι κοθούροις εἴκελος ὀργήν,
οἷ τε μελισσάων κάματον τρύχουσιν ἀεργοὶ
ἔσθοντες· σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔστω μέτρια κοσμεῖν,
ὥς κέ τοι ὠραίου βιότου πλήθωσι καλιαί.
ἔξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοὶ τ' ἀφνειοὶ τε,
καὶ τ' ἐργαζόμενος πολὺ φίλτερος ἀθανάτοισιν
[ἔσσειαι ἠδὲ βροτοῖς· μάλα γὰρ στυγέουσιν ἀεργούς].
ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος,
εἰ δὲ κεν ἐργάζη, τάχα σε ζηλώσει ἀεργὸς
πλουτεῦντα· πλούτῳ δ' ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ.
δαίμονι δ' οἷος ἔησθα, τὸ ἐργάζεσθαι ἄμεινον,
εἴ κεν ἀπ' ἀλλοτρίων κτεάνων ἀεσίφρονα θυμὸν
ἔς ἔργον τρέψας μελετᾶς βίου, ὥς σε κελεύω.
αἰδῶς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει,
αἰδῶς, ἢ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται ἠδ' ὀνίνησιν·
αἰδῶς τοι πρὸς ἀνολβίη, θάρσος δὲ πρὸς ὄλβῳ.
χρήματα δ' οὐχ ἀρπακτά, θεόσδοτα πολλὸν ἀμείνω·
εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίη μέγαν ὄλβον ἔληται,
ἢ ὃ γ' ἀπὸ γλώσσης ληίσσεται, οἷά τε πολλὰ
γίνεται, εὐτ' ἂν δὴ κέρδος νόον ἐξαπατήσῃ
ἀνθρώπων, αἰδῶ δέ τ' ἀναιδείη κατοπάζη,
ρεῖα δὲ μιν μαυροῦσι θεοί, μινύθουσι δὲ οἶκον
ἀνέρι τῷ, παῦρον δέ τ' ἐπὶ χρόνον ὄλβος ὀπηδεῖ.
ἴσον δ' ὅς θ' ἰκέτην ὅς τε ξεῖνον κακὸν ἔρξει,
ὅς τε κασιγνήτιο ἐοῦ ἀνὰ δέμνια βαίνη
[κρυπταδῆς εὐνής ἀλόχου, παρακαίρια ῥέζων],
ὅς τέ τευ ἀφραδίης ἀλιταίνητ' ὄρφανὰ τέκνα,
ὅς τε γονῆα γέροντα κακῶ ἐπὶ γήραος οὐδῶ
νικεῖη χαλεποῖσι καθαπτόμενος ἐπέεσσι·
τῷ δ' ἢ τοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγαίεται, ἔς δὲ τελευτὴν
ἔργων ἀντ' ἀδίκων χαλεπὴν ἐπέθηκεν ἀμοιβήν.
ἀλλὰ σὺ τῶν μὲν πάμπαν ἔεργ' ἀεσίφρονα θυμόν.
Κὰδ δύναμιν δ' ἔρδειν ἰέρ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν
ἀγνώς καὶ καθαρῶς, ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν·
ἄλλοτε δὲ σπονδῆσι θύεσσι τε ἰλάσκεσθαι,
ἡμὲν ὄτ' εὐνάζη καὶ ὄτ' ἂν φάος ἱερὸν ἔλθῃ,
ὥς κέ τοι ἴλασον κραδίην καὶ θυμὸν ἔχωσιν,

ὄφρ' ἄλλων ὠνή κλῆρον, μὴ τὸν τεὸν ἄλλος.
 Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαίτα καλεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν ἐάσαι·
 τὸν δὲ μάλιστα καλεῖν ὅστις σέθεν ἐγγύθι ναίει·
 εἰ γάρ τοι καὶ χρῆμ' ἐγκώμιον ἄλλο γένηται,
 γείτονες ἄζωστοι ἔκιοι, ζώσαντο δὲ πηοί.
 πῆμα κακὸς γείτων, ὅσσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ·
 ἔμμορέ τοι τιμῆς ὅς τ' ἔμμορε γείτονος ἐσθλοῦ·
 οὐδ' ἂν βοῦς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἶη.
 εὔ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονος, εὔ δ' ἀποδοῦναι,
 αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λώιον αἶ κε δύνηαι,
 ὡς ἂν χρήζωιν καὶ ἐς ὕστερον ἄρκιον εὐρύης.
 μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἴσ' ἄτησι.
 τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τῷ προσίοντι προσεῖναι.
 καὶ δόμεν ὅς κεν δῶ καὶ μὴ δόμεν ὅς κεν μὴ δῶ·
 δῶτη μὲν τις ἔδωκεν, ἀδῶτη δ' οὐ τις ἔδωκεν·
 δῶς ἀγαθή, ἄρπαξ δὲ κακή, θανάτοιο δότειρα·
 ὅς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὃ γε καὶ μέγα, δῶη,
 χαίρει τῷ δῶρῳ καὶ τέρπεται ὃν κατὰ θυμόν·
 ὅς δὲ κεν αὐτὸς ἔληται ἀναιδείηφι πιθήσας,
 καὶ τε σμικρὸν ἐόν, τό γ' ἐπάχνωσεν φίλον ἦτορ.
 εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο
 καὶ θαμὰ τοῦτ' ἔρδοις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο·
 ὅς δ' ἐπ' ἐόντι φέρει, ὃ δ' ἀλέξεται αἴθοπα λιμόν.
 οὐδὲ τό γ' εἰν οἴκῳ κατακείμενον ἀνέρα κήδει·
 οἴκοι βέλτερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερόν τὸ θύρηφιν.
 ἐσθλὸν μὲν παρεόντος ἐλέσθαι, πῆμα δὲ θυμῷ
 χρήζειν ἀπεόντος· ἃ σε φράζεσθαι ἄνωγα.
 Ἄρχομένου δὲ πίθου καὶ λήγοντος κορέσασθαι,
 μεσσοθὶ φεῖδεσθαι· δειλὴ δ' ἐν πυθμένι φειδῶ.
 [μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔστω·
 καὶ τε κασιγνήτῳ γελάσας ἐπὶ μάρτυρα θέσθαι·
 ἴπιστεις δ' ἄρα ἰσόμενως καὶ ἀπιστίαι ὤλεσαν ἀνδρας.]
 μηδὲ γυνὴ σε νόον πυγοστόλος ἐξαπατάτω
 αἰμύλα κωτίλλουσα, τεῖν διφῶσα καλιήν·
 ὅς δὲ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὃ γε φιλήτησιν.
 μουνογενὴς δὲ πάις εἶη πατρώιον οἶκον
 φερβέμεν· ὡς γὰρ πλοῦτος ἀέξεται ἐν μεγάροισιν·
 γηραιὸς δὲ θάνοι ἕτερον παῖδ' ἐγκαταλείπων.
 ρεῖα δὲ κεν πλεόνεσσι πόροι Ζεὺς ἄσπετον ὄλβον·

πλείων μὲν πλεόνων μελέτη, μείζων δ' ἐπιθήκη.
σοὶ δ' εἰ πλούτου θυμὸς ἐέλδεται ἐν φρεσὶ σῆσιν,
ὦδ' ἔρδειν, καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.
Πληιάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων
ἄρχεσθ' ἀμήτου, ἀρότιοιο δὲ δυσσομενάων.
αἱ δὴ τοὶ νύκτας τε καὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα
κεκρύφαται, αὐτὶς δὲ περιπλομένου ἐνιαυτοῦ
φαίνονται τὰ πρῶτα χαρασσομένοιο σιδήρου.
οὗτός τοι πεδίον πέλεται νόμος οἷ τε θαλάσσης
ἐγγύθι ναιετάουσ' οἷ τ' ἄγχεα βησσηντα
πόντου κυμαίνοντος ἀπόπροθι, πόνα χῶρον,
ναίουσιν· γυμνὸν σπεῖρην, γυμνὸν δὲ βοωτεῖν,
γυμνὸν δ' ἀμάειν, εἴ χ' ὠρια πάντ' ἐθέλησθα
ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερος, ὡς τοὶ ἕκαστα
ὠρί' ἀέξηται, μή πως τὰ μέταζε χατίζων
πτώσσης ἀλλοτρίους οἴκους καὶ μηδὲν ἀνύσσης.
ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἔμ' ἦλθες· ἐγὼ δὲ τοὶ οὐκ ἐπιδῶσω
οὐδ' ἐπιμετρήσω· ἐργάζεο, νήπιε Πέρση,
ἔργα τὰ τ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο,
μὴ ποτε σὺν παιδεσσι γυναικί τε θυμὸν ἀχεύων
ζητέης βίον κατα γείτονας, οἷ δ' ἀμελώσιν.
δὶς μὲν γὰρ καὶ τρεῖς τάχα τεύξαι· ἦν δ' ἔτι λυπῆς,
χρῆμα μὲν οὐ πρήξεις, σὺ δ' ἐτώσια πόλλ' ἀγορεύσεις,
ἀχρεῖος δ' ἔσται ἐπέων νόμος, ἀλλὰ σ' ἄνωγα
φράζεσθαι χρεῖων τε λύσιν λιμοῦ τ' ἀλεωρήν.
Οἶκον μὲν πρῶτιστα γυναῖκά τε βοῦν τ' ἀροτῆρα,
[κτητῆν, οὐ γαμητῆν, ἦτις καὶ βουσίην ἔπιτο,]
χρήματα δ' εἶν οἴκῳ πάντ' ἄρμενα ποιήσασθαι,
μὴ σὺ μὲν αἰτῆς ἄλλον, ὃ δ' ἀρνήται, σὺ δὲ τητῆ,
ἢ δ' ὠρη παραμείβηται, μινύθη δὲ τοὶ ἔργον.
μηδ' ἀναβάλλεσθαι ἐς τ' αὔριον ἐς τε ἔνηφι·
οὐ γὰρ ἐτῶσιεργὸς ἀνὴρ πῖμπλησι καλιῆν
οὐδ' ἀναβαλλόμενος· μελέτη δὲ τοὶ ἔργον ὀφέλλει·
αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτησι παλαίει.
Ἥμος δὲ λήγει μένος ὀξέος ἡελίοιο
καύματος ἰδαλίμου, μετοπωρινὸν ὀμβρήσαντος
Ζηνὸς ἐρισθενέος, μετὰ δὲ τρέπεται βρότεος χρώς
πολλὸν ἐλαφρότερος· δὴ γὰρ τότε Σείριος ἀστήρ
βαῖον ὑπὲρ κεφαλῆς κηριτρεφῶν ἀνθρώπων

ἔρχεται ἡμάτιος, πλείον δέ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ·
 τῆμος ἀδηκτοτάτη πέλεται τμηθεῖσα σιδήρω
 ὕλη, φύλλα δ' ἔραζε χέει, πτόρθοιό τε λήγει·
 τῆμος ἄρ' ὕλοτομεῖν μεμνημένος ὦρια ἔργα·
 ὄλμον μὲν τριπόδην τάμνειν, ὕπερον δὲ τρίπηχυν,
 ἄξονα δ' ἐπταπόδην· μάλα γάρ νύ τοι ἄρμενον οὕτω·
 εἰ δέ κεν ὀκταπόδην, ἀπὸ καὶ σφῦράν κε τάμοιο.
 τρισιθάμον δ' ἄψιν τάμνειν δεκαδώρῳ ἀμάξῃ,
 πόλλ' ἐπικαμπύλα κᾶλα· φέρειν δὲ γύην, ὄτ' ἂν εὖρης,
 εἰς οἶκον, κατ' ὄρος διζήμενος ἢ κατ' ἄρουραν,
 πρίνινον· ὅς γὰρ βουσὶν ἀροῦν ὀχυρώτατός ἐστιν,
 εὐτ' ἂν Ἀθηναίης δμῶος ἐν ἐλύματι πήξας
 γόμφοισιν πελάσας προσαρήρεται ἰστοβοῆι.
 δοιὰ δὲ θέσθαι ἄροτρα, πονησάμενος κατὰ οἶκον,
 αὐτόγυον καὶ πηκτόν, ἐπεὶ πολὺ λώιον οὕτω·
 εἴ χ' ἔτερον [γ'] ἄξαις, ἔτερόν κ' ἐπὶ βουσι βάλοιο.
 δάφνης δ' ἢ πελέης ἀκίωτατοι ἰστοβοῆες,
 δρυὸς ἔλυμα, πρίνου δὲ γύην. βόε δ' ἐνναετήρω
 ἄρσενε κεκτῆσθαι· [τῶν γὰρ σθένος οὐκ ἀλαπαδόνον·
 ἥβης μέτρον ἔχοντε·] τῷ ἐργάζεσθαι ἀρίστω.
 οὐκ ἂν τῷ γ' ἐρίσαντε ἐν αὐλακὶ καμ μὲν ἄροτρον
 ἄξειαν, τὸ δὲ ἔργον ἐτώσιον αὔθι λίποιεν.
 τοῖς δ' ἅμα τεσσαρακονταετῆς αἰζητὸς ἐπιτο
 ἄρτον δειπνήσας τετράτρυφον, ὀκτάβλωμον,
 ὅς κ' ἔργου μελετῶν ἰθείην αὐλακ' ἐλαύνει,
 μηκέτι παπταίνων μεθ' ὀμήλικας, ἀλλ' ἐπὶ ἔργῳ
 θυμὸν ἔχων· τοῦ δ' οὐ τι νεώτερος ἄλλος ἀμείνων
 σπέρματα δάσασθαι καὶ ἐπισπορίην ἀλέασθαι·
 κουρότερος γὰρ ἀνὴρ μεθ' ὀμήλικας ἐπτοίηται.
 φράζεσθαι δ', εὐτ' ἂν γεράνου φωνὴν ἐπακούσης
 ὑπόθεν ἐκ νεφέων ἐνιαύσια κεκληγυίης,
 ἢ τ' ἀρότοιό τε σῆμα φέρει καὶ χεῖματος ὥρην
 δεικνύει ὀμβρηροῦ, κραδίην δ' ἔδακ' ἀνδρὸς ἀβούτεω·
 δὴ τότε χορτάζειν ἔλικας βόας ἐνδον ἐόντας·
 ῥηίδιον γὰρ ἔπος εἰπεῖν· "βόε δὸς καὶ ἄμαξαν."
 ῥηίδιον δ' ἀπανήνασθαι· "πάρα [δ'] ἔργα βόεσσιν."
 φησὶ δ' ἀνὴρ φρένας ἀφνειὸς πήξασθαι ἄμαξαν·
 νήπιος, οὐδὲ τὸ οἶδ'· ἑκατὸν δέ τε δούρατ' ἀμάξης,
 τῶν πρόσθεν μελέτην ἐχέμεν οἰκίῃα θέσθαι.

Εὐτ' ἂν δὴ πρῶτιστ' ἄροτος θνητοῖσι φανήη,
δὴ τότε ἔφορμηθῆναι, ὁμῶς δμῶές τε καὶ αὐτός,
αὔην καὶ διερὴν ἀρώων ἀρότοιο καθ' ὥρην,
πρῶι μάλα σπεύδων, ἵνα τοι πλήθωσιν ἄρουραι.
ἔαρι πολεῖν· θέρεος δὲ νεωμένη οὐ σ' ἀπατήσει·
νεῖον δὲ σπείρειν ἔτι κουφίζουσαν ἄρουραν.
νεῖος ἀλεξιάρη παίδων εὐκηλήτεира.
Εὐχεσθαι δὲ Διὶ χθονίῳ Δημήτερί θ' ἀγνῆ
ἐκτελέα βρίθειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτῆν,
ἀρχόμενος τὰ πρῶτ' ἀρότου, ὅτ' ἂν ἄκρον ἐχέτης
χειρὶ λαβῶν ὄρηκι βοῶν ἐπὶ νῶτον ἴκηαι
ἔνδρουον ἐλκόντων μεσάβων. ὁ δὲ τυτθὸς ὄπισθε
δμῶος ἔχων μακέλην πόνον ὀρνίθεσσι τιθείη
σπέρμα κατακρύπτων· εὐθημοσύνη γὰρ ἀρίστη
θνητοῖς ἀνθρώποις, κακοθημοσύνη δὲ κακίστη.
ὤδὲ κεν ἀδροσύνη στάχυες νεύοιεν ἔραζε,
εἰ τέλος αὐτὸς ὄπισθεν Ὀλύμπιος ἐσθλὸν ὀπάζει,
ἐκ δ' ἀγγέων ἐλάσειας ἀράχνια, καὶ σε ἔολπα
γηθήσειν βιότου αἰρεύμενον ἔνδον ἐόντος.
εὐοχθέων δ' ἴξαι πολὶὸν ἔαρ οὐδὲ πρὸς ἄλλους
αὐγάσει· σέο δ' ἄλλος ἀνὴρ κεχρημένος ἔσται.
Εἰ δὲ κεν ἡελίοιο τροπιῆς ἀρόφως χθόνα δῖαν,
ἦμενος ἀμήσεις ὀλίγον περὶ χειρὸς ἔεργων,
ἀντία δεσμεύων κεκοιμένος, οὐ μάλα χαίρων,
οἴσεις δ' ἐν φορμῶ· παῦροι δὲ σε θηήσονται.
ἄλλοτε δ' ἀλλοῖος Ζηνὸς νόος αἰγιόχοιο,
ἀργαλέος δ' ἀνδρεσσι καταθνητοῖσι νοῆσαι.
εἰ δὴ κ' ὄψ' ἀρόσης, τότε κέν τοι φάρμακον εἶη·
ἦμος κόκκυξ κοκκύζει δρυὸς ἐν πετάλοισι
τὸ πρῶτον, τέρπει δὲ βροτοὺς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν,
τῆμος Ζεὺς υἱοὶ τρίτῳ ἦματι μηδ' ἀπολήγοι,
μήτ' ἄρ' ὑπερβάλλων βοὸς ὀπλήν μήτ' ἀπολείπων·
οὕτω κ' ὀψαρότης πρωιηρότῃ ἰσοφαρίζοι.
ἐν θυμῶ δ' εὖ πάντα φυλάσσειο· μηδὲ σε λήθοι
μήτ' ἔαρ γινόμενον πολὶὸν μήθ' ὤριος ὄμβρος.
Πάρ δ' ἴθι χάλκειον θῶκον καὶ ἐπαλέα λέσχην
ὥρη χειμερῆη, ὅποτε κρύος ἀνέρα ἔργων
ἰσχάνει, ἔνθα κ' ἄοκνος ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφέλλοι,
μὴ σε κακοῦ χειμῶνος ἀμηχανίη καταμάρψῃ

σὺν πενήϊ, λεπτή δὲ παχὺν πόδα χειρὶ πιέζεις,
πολλὰ δ' ἀεργὸς ἀνὴρ, κενεὴν ἐπὶ ἐλπίδα μίμωνων,
χρηζίτων βιότοιο, κακὰ προσελέξατο θυμῷ.
ἐλπίς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει,
ἤμενον ἐν λέσχη, τῷ μὴ βίος ἄρκιος εἶη.
δείκνυε δὲ δμώεσσι θέρευσ ἔτι μέσσου ἐόντος·
"οὐκ αἰεὶ θέρος ἐσσεῖται, ποιεῖσθε καλιάς."
Μῆνα δὲ Ληναῖῶνα, κάκ' ἤματα, βουδώρα πάντα,
τοῦτον ἀλεύασθαι καὶ πηγάδας, αἶ τ' ἐπὶ γαῖαν
πνεύσαντος Βορέου δυσηλεγέες τελέθουσιν,
ὅς τε διὰ Θρήκης ἵπποτρόφου εὐρέϊ πόντῳ
ἐμπνεύσας ὥρινε, μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὕλη·
πολλὰς δὲ δρυῖς ὑψικόμους ἐλάτας τε παχείας
οὖρεος ἐν βήσσης πιλνῆ χθονὶ πουλυβοτείρη
ἐμπίπτων, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νήριτος ὕλη·
θῆρες δὲ φρίσσοι, οὐράς δ' ὑπὸ μέζε' ἔθεντο·
τῶν καὶ λάχνη δέρμα κατάσκιον· ἀλλὰ νυ καὶ τῶν
ψυχρὸς ἐὼν διάησι δασυστέρνων περ ἐόντων·
καὶ τε διὰ ῥινοῦ βοὸς ἔρχεται οὐδέ μιν ἴσχει,
καὶ τε δι' αἶγα ἄησι τανύτριχα· πῶεα δ' οὔτι,
οὐνεκ' ἐπηεταναὶ τρίχες αὐτῶν, οὐ διάησι
ἴς ἀνέμου Βορέου· τροχαλὸν δὲ γέροντα τίθησιν
καὶ διὰ παρθενικῆς ἀπαλόχροος οὐ διάησιν,
ἣ τε δόμων ἔντοσθε φίλη παρὰ μητέρι μίμνει,
οὐπω ἔργα ἰδυῖα πολυχρύσου Ἀφροδίτης,
εὖ τε λοεσσαμένη τέρενα χροῖα καὶ λίπ' ἐλαίῳ
χρῖσαμένη μυχίη καταλέγεται ἔνδοθι οἴκου,
ἤματι χειμερίῳ, ὅτ' ἀνόστεος ὄν πόδα τένδει
ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ καὶ ἦθεσι λευγαλέοισιν·
οὐ γάρ οἱ ἥλιος δείκνυ νομὸν ὀρμηθῆναι,
ἀλλ' ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε
στρωφᾶται, βράδιον δὲ Πανελλήνεσσι φαίνειν.
καὶ τότε δὴ κεραοὶ καὶ νήκεροι ὕληκοῖται
λυγρὸν μυλιῶντες ἀνά δρῖα βησσήεντα,
φεύγουσιν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο μέμηλεν,
οἳ σκέπα μαιόμενοι πυκινούς κευθμῶνας ἔχουσι
κακὰ γλάφυ πετρῆεν· τότε δὴ τρίποδι βροτοὶ ἴσοι,
οὐ τ' ἐπὶ νῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς οὐδᾶς ὀρᾶται·
τῷ ἴκελοι φοιτῶσιν, ἀλευόμενοι νίφα λευκῆν.

Καὶ τότε ἔσσασθαι ἔρυμα χροός, ὥς σε κελεύω,
χλαῖνάν τε μαλακὴν καὶ τερμίοεντα χιτῶνα·
στήμονι δ' ἐν παύρῳ πολλὴν κρόκα μηρύσασθαι·
τὴν περιέσσασθαι, ἵνα τοι τρίχες ἀτρεμέωσι
μηδ' ὀρθαὶ φρίσσωσιν ἀειρόμεναι κατὰ σῶμα·
ἀμφὶ δὲ ποσσὶ πέδιλα βοῶς ἴφι κταμένοιο
ἄρμενα δῆσασθαι, πίλοις ἔντοσθε πυκάσσας·
πρωτογόνων δ' ἐρίφων, ὁπότ' ἂν κρύος ὦριον ἔλθῃ,
δέρματα συρράπτειν νεύρῳ βοός, ὄφρ' ἐπὶ νώτῳ
ὑετοῦ ἀμφιβάλῃ ἀλέην· κεφαλήφι δ' ὑπερθεν
πῖλον ἔχειν ἀσκητόν, ἵν' οὐατα μὴ καταδεύῃ.
ψυχρὴ γάρ τ' ἠὼς πέλεται Βορέας πεσόντος,
ἠῶος δ' ἐπὶ γαῖαν ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος
ἀήρ πυροφόροις τέταται μακάρων ἐπὶ ἔργοις,
ὅς τε ἀρυσάμενος ποταμῶν ἀπὸ αἰεναόντων,
ὑψοῦ ὑπὲρ γαίης ἀρθεῖς ἀνέμοιο θυέλλῃ,
ἄλλοτε μὲν θ' ὕει ποτὶ ἔσπερον, ἄλλοτ' ἄησι,
πυκνὰ Θρηκίῳ Βορέῳ νέφεα κλονέοντος,
τὸν φθάμενος ἔργον τελέσας οἴκόνδε νέεσθαι,
μὴ ποτέ σ' οὐρανόθεν σκοτόεν νέφος ἀμφικαλύψῃ,
χρῶτα δὲ μυδαλέον θῆη κατὰ θ' εἶματα δεύσῃ·
ἀλλ' ὑπαλεύασθαι· μεις γὰρ χαλεπώτατος οὗτος,
χειμέριος, χαλεπὸς προβάτοις, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.
τῆμος τῶμισυ βουσίν, ἐπ' ἀνέρι δὲ πλέον εἶη
ἀρμαλιῆς· μακρὰ γὰρ ἐπίρροθοι εὐφρόναι εἰσίν.
[ταῦτα φυλασσόμενος τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν
ἰσοῦσθαι νύκτας τε καὶ ἡμέρας, εἰς ὃ κεν αὐτὶς
γῆ πάντων μήτηρ καρπὸν σύμμικτον ἐνεῖκη.]
Εὐτ' ἂν δ' ἐξήκοντα μετὰ τροπὰς ἡελίοιο
χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμέρας, δὴ ῥα τότε ἀστήρ
Ἄρκτοῦρος προλιπὼν ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο
πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλλεται ἀκροκνέφαιος.
τὸν δὲ μετ' ὀρθογῆ Πανδιονίς ὦρτο χελιδῶν
ἔς φάος ἀνθρώποις ἕαρος νέον ἰσταμένοιο·
τὴν φθάμενος οἶνας περιταμνέμεν· ὥς γὰρ ἄμεινον.
Ἄλλ' ὁπότ' ἂν φερέοικος ἀπὸ χθονὸς ἄμ φυτὰ βραῖνη
Πληιάδας φεύγων, τότε δὴ σκάφος οὐκέτι οἰνέων,
ἀλλ' ἄρπας τε χυρᾶσσεμένοι καὶ δμῶας ἐγείρειν·
φεύγειν δὲ σκιερούς θῶκους καὶ ἐπ' ἠῶα κοῖτον

ὤρη ἐν ἀμήτου, ὅτε τ' ἥλιος χροά κάρφει·
 τημοῦτος σπεύδειν καὶ οἴκαδε καρπὸν ἀγνείν
 ὄρθρου ἀνιστάμενος, ἵνα τοι βίος ἄρκιος εἴη.
 ἤως γὰρ [τ'] ἔργοιο τρίτην ἀπομείρεται αἴσαν,
 ἤως τοι προφέρει μὲν ὁδοῦ, προφέρει δὲ καὶ ἔργου,
 ἤως, ἢ τε φανείσα πολέας ἐπέβησε κελεύθου
 ἀνθρώπους πολλοῖσι τ' ἐπὶ ζυγὰ βουσι τίθησιν.
 Ἥμος δὲ σκόλυμός τ' ἀνθει καὶ ἠχέτα τέττιξ
 δενδρέω ἐφεζόμενος λιγυρὴν καταχεύετ' αἰοδὴν
 πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρεος καματώδεος ὤρη,
 τῆμος πιόταταί τ' αἴγες, καὶ οἶνος ἄριστος,
 μαχλόταται δὲ γυναῖκες, ἀφαιρότατοι δὲ τοι ἄνδρες
 εἰσίν, ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γούνατα Σείριος ἄζει,
 αὐαλέος δὲ τε χρῶς ὑπὸ καύματος· ἀλλὰ τότ' ἦδη
 εἶη πετραίη τε σκιὴ καὶ βίβλινος οἶνος
 μάζα τ' ἀμολγαίη γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμενάων
 καὶ βοὸς ὑλοφάγιο κρέας μὴ πω τετοκυίης
 πρωτογόνων τ' ἐρίφων· ἐπὶ δ' αἶθοπα πινέμεν οἶνον,
 ἐν σκιῇ ἐζόμενον, κεκορημένον ἦτορ ἐδωδῆς,
 ἀντίον ἀκραέος Ζεφύρου τρέψαντα πρόσωπα·
 κρήνης δ' ἀνάου καὶ ἀπορρύτου ἢ τ' ἀθόλωτος
 τρις ὕδατος προχέειν, τὸ δὲ τέτρατον ἴεμεν οἶνου.
 Δμωσὶ δ' ἐποτρύνειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν
 δινέμεν, εὗτ' ἂν πρῶτα φανῆ σθένης Ὠρίωνος,
 χώρω ἐν εὐαεῖ καὶ εὐτροχάλω ἐν ἄλωῃ.
 μέτρω δ' εὖ κομίσασθαι ἐν ἄγγεσιν· αὐτὰρ ἐπὴν δὴ
 πάντα βίον κατάθηαι ἐπάρμενον ἐνδοθι οἴκου,
 θῆτά τ' ἄοικον ποιεῖσθαι καὶ ἄτεκνον ἔριθον
 δίξησθαι κέλομαι· χαλεπὴ δ' ὑπόπορτις ἔριθος·
 καὶ κύνα καρχαρόδοντα κομεῖν, μὴ φείδω σίτου,
 μὴ ποτέ σ' ἡμερόκοιτος ἀνὴρ ἀπὸ χρήμαθ' ἔληται.
 χόρτον δ' ἐσκομίσαι καὶ συρφετόν, ὄφρα τοι εἶη
 βουσι καὶ ἡμιόνοισιν ἐπηετανόν. αὐτὰρ ἔπειτα
 δμῶας ἀναψῦξαι φίλα γούνατα καὶ βόε λῦσαι.
 Εὗτ' ἂν δ' Ὠρίων καὶ Σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
 οὐρανόν, Ἄρκτοῦρον δὲ ἴδῃ ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
 ὦ Πέρση, τότε πάντας ἀποδρέπεν οἴκαδε βότρυσ,
 δεῖξαι δ' ἠελίω δέκα τ' ἡματα καὶ δέκα νύκτας,
 πέντε δὲ συσκιάσαι, ἕκτω δ' εἰς ἄγγε' ἀφύσσαι

δῶρα Διωνύσου πολυγηθέος. αὐτὰρ ἐπὴν δὴ
Πληιάδες θ' Ὑάδες τε τό τε σθένης Ὠρίωνος
δύνωσιν, τότε ἔπειτ' ἀρότου μεμνημένος εἶναι
ῥαίου· πλειῶν δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμενος εἶη.
Εἰ δέ σε ναυτιλίας δυσπεμφέλου ἡμερος αἰρεῖ·
εὗτ' ἂν Πληιάδες σθένης ὄβριμον Ὠρίωνος
φεύγουσαι πίπτωσιν ἐς ἡεροειδέα πόντον,
δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θιύουσιν ἀήται·
καὶ τότε μηκέτι νῆα ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
γῆν δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος ὥς σε κελεύω·
νῆα δ' ἐπ' ἠπείρου ἐρύσαι πυκάσαι τε λίθοισι
πάντοθεν, ὄφρ' ἴσχωσ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων,
χειμαρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθη Διὸς ὄμβρος.
ὄπλα δ' ἐπάρμενα πάντα τεῶ ἐγκάθεο οἴκῳ,
εὐκόσμως στολίσας νηὸς πτερὰ ποντοπόροιο·
πηδάλιον δ' εὐεργὲς ὑπὲρ καπνοῦ κρεμάσασθαι.
αὐτὸς δ' ῥαῖον μίμνειν πλόον εἰς ὃ κεν ἔλθῃ·
καὶ τότε νῆα θοὴν ἄλαδ' ἐλκέμεν, ἐν δὲ τε φόρτον
ἄρμενον ἐντύνασθαι, ἵν' οἴκαδε κέρδος ἄρῃαι,
ὥς περ ἐμός τε πατὴρ καὶ σός, μέγα νῆπιε Πέρση,
πλωίεσκ' ἐν νηυσί, βίου κεχρημένος ἐσθλοῦ·
ὅς ποτε καὶ τεῖδ' ἦλθε πολὺν διὰ πόντον ἀνύσσας,
Κύμην Αἰολίδα προλιπὼν ἐν νηὶ μελαίνῃ,
οὐκ ἄφενος φεύγων οὐδὲ πλοῦτόν τε καὶ ὄλβον,
ἀλλὰ κακὴν πενήν, τὴν Ζεὺς ἀνδρεσσι δίδωσιν.
νάσσατο δ' ἄγχ' Ἐλικῶνος οἰζυρῇ ἐνὶ κώμῃ,
Ἄσκη, χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλή, οὐδὲ ποτ' ἐσθλῆ.
τύνη δ' ὦ Πέρση, ἔργων μεμνημένος εἶναι
ῥαίων πάντων, περὶ ναυτιλίας δὲ μάλιστα.
νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν, μεγάλη δ' ἐνὶ φορτία θέσθαι·
μείζων μὲν φόρτος, μείζον δ' ἐπὶ κέρδει κέρδος
ἔσσεται, εἰ κ' ἄνεμοί γε κακὰς ἀπέχωσιν ἀήτας.
Εὗτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίην τρέψας ἀεσίφρονα θυμὸν
βούλῃαι [δὲ] χρέα τε προφυγεῖν καὶ λιμὸν ἀτερπέα,
δειξῶ δὴ τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
οὔτε τι ναυτιλίας σεσοφισμένος οὔτε τι νηῶν.
οὐ γὰρ πῶ ποτε νηὶ [γ'] ἐπέπλων εὐρέα πόντον,
εἰ μὴ ἐς Εὐβοίαν ἐξ Αὐλίδος, ἧ ποτ' Ἀχαιοὶ
μείναντες χειμῶνα πολὺν σὺν λαὸν ἄγειραν

Ἑλλάδος ἐξ ἱερῆς Τροίην ἐς καλλιγύναικα.
ἔνθα δ' ἐγὼν ἐπ' ἄεθλα δαΐφρονος Ἀμφιδάμαντος
Χαλκίδα [τ'] εἰσεπέρησα· τὰ δὲ προπεφραδμένα πολλὰ
ἄεθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἔνθα μέ φημι
ἕμνῳ νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτώνεντα.
τὸν μὲν ἐγὼ Μούσησ' Ἐλικωνιάδεσσ' ἀνέθηκα
ἔνθα με τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν αἰοιδῆς.
τόσσον τοι νηῶν γε πεπεῖρημαι πολυγόμφων·
ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω Ζηγὸς νόον αἰγιόχοιο·
Μοῦσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ἕμνον ἀείδειν.
ἦματα πεντήκοντα μετὰ τροπὰς ἡελίοιο,
ἐς τέλος ἐλθόντος θέρεος, καματώδεος ὤρης,
ῥαῖος πέλεται θνητοῖς πλόος· οὔτε κε νῆα
καυάξαις οὔτ' ἄνδρας ἀποφθείσειε θάλασσα,
εἰ δὴ μὴ πρόφρων γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
ἢ Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλησιν ὀλέσσαι·
ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
τῆμος δ' εὐκρινέες τ' αὔραι καὶ πόντος ἀπήμων·
εὐκηλος τότε νῆα θοῆν ἀνέμοισι πιθήσας
ἐλκόμεν ἐς πόντον φόρτον τ' ἐς πάντα τίθεσθαι·
σπεύδειν δ' ὅττι τάχιστα πάλιν οἰκόνδε νέεσθαι
μηδὲ μένειν οἶνόν τε νέον καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον
καὶ χειμῶν' ἐπιόντα Νότοιο τε δεινὰς ἀήτας,
ὅς τ' ὤρινε θάλασσαν ὀμαρτήσας Διὸς ὄμβρω
πολλῶ ὀπωρινῶ, χαλεπὸν δέ τε πόντον ἔθηκεν.
ἄλλος δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν·
ἦμος δὴ τὸ πρῶτον, ὅσον τ' ἐπιβῆσα κορώνη
ἶχνος ἐποίησεν, τόσσον πέταλ' ἀνδρὶ φανήη
ἐν κράδῃ ἀκροτάτῃ, τότε δ' ἄμβατός ἐστι θάλασσα·
εἰαρινὸς δ' οὔτος πέλεται πλόος· οὐ μιν ἔγωγε
αἴνημ', οὐ γὰρ ἐμῶ θυμῶ κεχαρισμένος ἐστίν·
ἀρπακτός· χαλεπῶς κε φύγοις κακόν· ἀλλὰ νυ καὶ τὰ
ἄνθρωποι ῥέζουσι ἀιδρεῖησι νόοιο·
χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν.
δεινὸν δ' ἐστὶ θανεῖν μετὰ κύμασιν· ἀλλὰ σ' ἄνωγα
φράζεσθαι τάδε πάντα μετὰ φρεσὶν ὡς ἀγορεύω.
μηδ' ἐν νηυσὶν ἅπαντα βίον κοίλησι τίθεσθαι,
ἀλλὰ πλέω λείπειν, τὰ δὲ μείονα φορτίζεσθαι·
δεινὸν γὰρ πόντου μετὰ κύμασι πῆματι κύρσαι·

δεινὸν δ' εἴ κ' ἐπ' ἄμαξαν ὑπέρβιον ἄχθος αἰείρας
ἄξονα καυάξαις καὶ φορτία μαυρωθειή.
μέτρα φυλάσσεσθαι· καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.
Ὠρᾷος δὲ γυναῖκα τεδὸν ποτὶ οἶκον ἄγεσθαι,
μήτε τριηκόντων ἐτέων μάλα πόλλ' ἀπολείπων
μήτ' ἐπιθείς μάλα πολλά· γάμος δέ τοι ὤριος οὗτος·
ἢ δὲ γυνὴ τέτορ' ἠβῶοι, πέμπτω δὲ γαμοῖτο.
παρθενικὴν δὲ γαμεῖν, ὥς κ' ἦθεα κεδνὰ διδάξῃς,
[τὴν δὲ μάλιστα γαμεῖν, ἥτις σέθεν ἐγγύθι ναίει]
πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδῶν, μὴ γείτοσι χάρματα γήμης.
οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς ἀνὴρ ληίζετ' ἄμεινον
τῆς ἀγαθῆς, τῆς δ' αὔτε κακῆς οὐ ρίγιον ἄλλο,
δειπνολόχης, ἢ τ' ἀνδρα καὶ ἴφθιμόν περ ἔοντα
εὔει ἄτερ δαλοῖο καὶ ὦμῳ γήραι δῶκεν.
[εὔ δ' ὄπιν ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμένος εἶναι.]
μὴ δὲ κασιγνήτῳ ἴσον ποιεῖσθαι ἐταῖρον·
εἰ δὲ κε ποιήσης, μὴ μιν πρότερος κακὸν ἔρξαι
μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν· εἰ δὲ σέ γ' ἄρχῃ
ἢ τι ἔπος εἰπὼν ἀποθύμιον ἠὲ καὶ ἔρξας,
δὶς τόσα τείνυσθαι μεμνημένος· εἰ δὲ κεν αὔτις
ἠγήτ' ἐς φιλότητα, δίκην δ' ἐθέλησι παρασχεῖν,
δέξασθαι· δειλὸς τοι ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον
ποιεῖται· σέ δὲ μὴ τι νόος κατελεγχέτω εἶδος.
μηδὲ πολύξεινον μηδ' ἄξεινον καλέεσθαι,
μηδὲ κακῶν ἔταρον μηδ' ἐσθλῶν νεικεστῆρα.
μηδέ ποτ' οὐλομένην πενήνην θυμοφθόρον ἀνδρὶ
τέτλαθ' ὄνειδίξιν, μακάρων δόσιν αἰὲν ἔόντων.
γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος
φειδωλῆς, πλείστη δὲ χάρις κατὰ μέτρον ἰούσης·
εἰ δὲ κακὸν εἴποις, τάχα κ' αὐτὸς μείζον ἀκούσαις.
μηδὲ πολυξείνου δαιτὸς δυσπέμφελος εἶναι·
ἐκ κοινοῦ πλείστη τε χάρις δαπάνη τ' ὀλιγίστη.
[μηδέ ποτ' ἐξ ἠοῦς Διὶ λείβειν αἶθοπα οἶνον
χερσὶν ἀνίπτοισιν μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν·
οὐ γάρ τοί γε κλύουσιν, ἀποπτύουσι δὲ τ' ἀράς.
μηδ' ἄντ' ἠελίου τετραμμένος ὀρθὸς ὀμιχεῖν,
αὐτὰρ ἐπεὶ κε δύη, μεμνημένος, ἔς τ' ἀνιόντα,
μὴ δ' ἀπογυμνωθεῖς· μακάρων τοι νύκτες ἕασιν.
μήτ' ἐν ὁδῷ μήτ' ἐκτὸς ὁδοῦ προβάδην οὐρήσης·

ἐζόμενος δ' ὅ γε θεῖος ἀνὴρ, πεπνυμένα εἰδώς,
 ἢ ὅ γε πρὸς τοῖχον πελάσας εὐερκέος αὐλῆς.
 μηδ' αἰδοῖα γονῆ πεπαλαγμένος ἔνδοθι οἴκου
 ἰστίη ἔμπελαδὸν παραφαινόμεν, ἀλλ' ἀλέασθαι.
 μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφου ἀπονοστήσαντα
 σπερμαίνειν γενεήν, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτός.
 μηδ' ἐπὶ κρηνάων οὐρεῖν, μάλα δ' ἐξαλέασθαι.
 μηδέ ποτ' ἀνάνων ποταμῶν καλλίρροον ὕδωρ
 ποσσι περᾶν πρὶν γ' εὕξη ἰδὼν ἐς καλὰ ῥέεθρα
 χεῖρας νηψάμενος πολυηράτῳ ὕδατι λευκῷ.
 ὃς ποταμὸν διαβῆ κακότητ' ἰδὲ χεῖρας ἄνιπτος,
 τῷ δὲ θεοὶ νεμεσῶσι καὶ ἄλγεα δῶκαν ὀπίσσω.
 μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο θεῶν ἐν δαιτὶ θαλεῖη
 αὔιον ἀπὸ χλωροῦ τάμνειν αἴθωνι σιδήρῳ.
 μηδέ ποτ' οἰνοχόην τιθέμεν κρητῆρος ὑπερθεν
 πινόντων· ὅλοη γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα τέτυκται.
 μηδὲ δόμον ποιῶν ἀνεπίξεστον καταλείπειν,
 μή τοι ἐφεζομένη κρώξη λακέρυζα κορώνη.
 μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιρρέκτων ἀνελόντα
 ἔσθειν μηδὲ λόεσθαι· ἐπεὶ καὶ τοῖς ἐπι ποινή.
 μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν, οὐ γὰρ ἄμεινον,
 παῖδα δυωδεκαταῖον, ὃ τ' ἀνέρ' ἀνήνορα ποιεῖ,
 μηδὲ δυωδεκάμηνον· ἴσον καὶ τοῦτο τέτυκται.
 μηδὲ γυναικείῳ λουτρῷ χροῖα φαιδρύνεσθαι
 ἀνέρα· λευγαλέη γὰρ ἐπὶ χρόνον ἔστ' ἐπὶ καὶ τῷ
 ποινή. μηδ' ἱεροῖσιν ἐπ' αἰθομένοισι κυρήσας
 μωμεύειν αἰδηλα· θεός νύ τι καὶ τὰ νεμεσοῖ.
 μηδέ ποτ' ἐν προχοῆς ποταμῶν ἄλαδε προροέοντων
 μηδ' ἐπὶ κρηνάων οὐρεῖν, μάλα δ' ἐξαλέασθαι·
 μηδ' ἐναποψύχειν· τὸ γὰρ οὐ τοι λωῖόν ἐστιν.]
 ὦδ' ἔρδειν· δεινὴν δὲ βροτῶν ὑπαλεύεο φήμη·
 φήμη γὰρ τε κακὴ πέλεται κούφη μὲν αἰεῖραι
 ῥεῖα μάλ', ἀργαλέη δὲ φέρειν, χαλεπὴ δ' ἀποθέσθαι.
 φήμη δ' οὐ τις πάμπαν ἀπόλλυται, ἦντινα πολλοὶ
 λαοὶ φημίξουσι· θεός νύ τίς ἐστι καὶ αὐτή.
 [Ἥματα δ' ἐκ Διόθεν πεφυλαγμένος εὖ κατὰ μοῖραν
 πεφραδόμεν δμώεσσι τριηκάδα μηνὸς ἀρίστην
 ἔργα τ' ἐποπτεύειν ἢ δ' ἄρμαλιὴν δατέασθαι.
 Αἶδε γὰρ ἡμέραι εἰσὶ Διὸς παρὰ μητιόντος,

εὔτ' ἂν ἀληθείην λαοὶ κρίνοντες ἄγωσιν·
πρῶτον ἔνη τετράς τε καὶ ἑβδόμη ἱερὸν ἦμαρ·
τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γείνατο Λητώ·
ὀγδοάτη δ' ἐνάτη τε δῶμα γε μὲν ἦματα μηνὸς
ἕξοχ' ἀεξομένοιο βροτήσια ἔργα πένεσθαι·
ἐνδεκάτη δὲ δωδεκάτη τ' ἄμφω γε μὲν ἐσθλαί
ἦμὲν οἷς πείκειν ἢ δ' εὐφρονα καρπὸν ἀμᾶσθαι·
ἢ δὲ δωδεκάτη τῆς ἐνδεκάτης μέγ' ἀμείνων·
τῇ γάρ τοι νεῖ νήματ' ἀερσιπότητος ἀράχνης
ἤματος ἐκ πλείου, ὅτε τ' ἴδρις σωρὸν ἀμᾶται·
τῇ δ' ἴστων στήσαιτο γυνὴ προβάλοιτό τε ἔργον.
Μηνὸς δ' ἴσταμένου τρεισκαιδεκάτην ἀλέασθαι
σπέρματος ἄρξασθαι· φυτὰ δ' ἐνθρέψασθαι ἀρίστη.
ἔκτη δ' ἢ μέσση μάλ' ἀσύμφορός ἐστι φυτοῖσιν,
ἀνδρογόνος δ' ἀγαθή· κούρη δ' οὐ σύμφορός ἐστιν
οὔτε γενέσθαι πρῶτ' οὔτ' ἄρ γάμου ἀντιβολῆσαι.
οὐδὲ μὲν ἢ πρώτη ἔκτη κούρη γε γενέσθαι
ἄρμενος, ἀλλ' ἐρίφους τάμνειν καὶ πώα μήλων,
σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήιον ἦπιον ἦμαρ·
ἐσθλή δ' ἀνδρογόνος· φιλέει δ' ὅ γε κέρτομα βάζειν
ψεύδεά θ' αἰμυλίους τε λόγους κρυφίους τ' ὀαρισμούς.
Μηνὸς δ' ὀγδοάτη κάρπον καὶ βοῦν ἐρίμυκον
ταμνέμεν, οὐρῆας δὲ δωδεκάτη ταλαεργούς.
Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλέω ἦματι, ἴστορα φῶτα
γείνασθαι· μάλα γάρ τε νόον πεπυκασμένος ἔσται.
Ἐσθλή δ' ἀνδρογόνος δεκάτη, κούρη δὲ τε τετράς
μέσση· τῇ δὲ τε μήλα καὶ εἰλίποδας ἔλικας βοῦς
καὶ κύνα καρχαρόδοντα καὶ οὐρῆας ταλαεργούς
πρηῦνεῖν ἐπὶ χεῖρα τιθείς· πεφύλαξο δὲ θυμῷ
[τετράδ' ἀλεύασθαι φθίνοντός θ' ἴσταμένου τε]
ἄλγεα· θυμοβορεῖν μάλα τοι τετελεσμένον ἦμαρ.
Ἐν δὲ τετάρτῃ μηνὸς ἄγεσθ' εἰς οἶκον ἄκοιτιν
οἴωνους κρίνας οἱ ἐπ' ἔργματι τοῦτῳ ἄριστοι.
Πέμπτας δ' ἐξαλέασθαι, ἐπεὶ χαλεπαί τε καὶ αἰναί·
ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν Ἐρινύας ἀμφιπολεύειν
Ὅρκον γεινόμενον, τὸν Ἔρις τέκε πῆμ' ἐπιόρκους.
Μέσση δ' ἑβδομάτῃ Δημήτερος ἱερὸν ἀκτῆν
εὖ μάλ' ὀπιπεύοντα εὐτροχάλῳ ἐν ἄλωϊ
βάλλειν, ὑλοτόμον τε ταμείν θαλαμῆια δοῦρα

νήϊά τε ξύλα πολλά, τά τ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται.
τετράδι δ' ἄρχεσθαι νῆας πηγνυσθαι ἀραιάς.
εἷνας δ' ἡ μέσση ἐπὶ δεῖελα λώιον ἤμαρ·
πρωτίστη δ' εἷνας παναπήμων ἀνθρώποισιν·
ἐσθλή μὲν γάρ θ' ἢ γε φυτευέμεν ἠδὲ γενέσθαι
ἀνέρι τ' ἠδὲ γυναικί, καὶ οὔποτε πάγκακον ἤμαρ.
παῦροι δ' αὔτε ἴσασι τρισεινάδα μηνὸς ἀρίστην
[ἄρξασθαί τε πίθου καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένι θεῖναι
βουσί καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσσι],
νῆα πολυκλήϊδα θοὴν εἰς οἴνοπα πόντον
εἰρύμεναι· παῦροι δὲ τ' ἀληθέα κικλήσκουσιν.
τετράδι δ' οἶγε πίθον· περὶ πάντων ἱερὸν ἤμαρ
μέσση· παῦροι δ' αὔτε μετ' εἰκάδα μηνὸς ἀρίστην
ἠοῦς γεινομένης· ἐπὶ δεῖελα δ' ἐστὶ χερεῖων.
αἶδε μὲν ἡμέραι εἰσὶν ἐπιχθονίοις μέγ' ὄνειαρ·
αἱ δ' ἄλλαι μετάδουποι, ἀκήριοι, οὔ τι φέρουσαι.
ἄλλος δ' ἀλλοίην αἰνεῖ, παῦροι δὲ ἴσασιν.
ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.
τάων εὐδαίμων τε καὶ ὄλβιος ὃς τάδε πάντα
εἰδὼς ἐργάζεται ἀναίτιος ἀθανάτοισιν,
ὄρνιθας κρίνων καὶ ὑπερβασίας ἀλεείνων.